

6.11.2020

EOAK/3958/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anne Ilkka

POTILASASIAKIRJOJA KOSKEVAN TIETOPYYNNÖN KÄSITTELY

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Tampereen yliopistollisen sairaalan (Tays) menettelyä alle vuorokauden ikäisenä kuolleen tyttärensä potilasasiakirjojen luovuttamisessa sekä päätöstä olla antamatta tietoja. Kantelija arvosteli sairaalan epäyhdenmukaisia käytäntöjä kuolleen lapsen potilastietojen antamisessa.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin seuraava selvitys:

- 1) Tampereen yliopistollisen sairaalan johtajaylilääkärin vastaus 28.8.2019, jonka liitteenä olivat:
  - Tays, Lasten ja naisten toimialueen toimialuejohtaja, ylilääkärin lausunto 26.8.2019
  - Tays, Lastentautien vastuualueen vastualuejohtajan lausunto 19.8.2019
  - Tampereen yliopistollisen sairaalan potilaskertomusohje 30.8.2019 luku 19.16
- 2) Valviran lausunto 24.10.2019, jonka liitteenä olivat:
  - Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtajaylilääkärin selvitys 10.10.2019
  - Pirkanmaan johtajaylilääkärin viranhaltijapäätös 25.4.2019
  - Potilastietojen tarkastuspyyntö 12.3.2019
  - Tampereen yliopistollisen sairaalan 15.5.2019 päivitetyn potilaskertomusohjeen luku 19, s. 13-14

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat saadun selvityksen mukaan

Kantelija pyysi 12.3.2019 Tays:n potilastietojen tarkastuspyyntölomakkeella itseään koskevat potilastiedot sekä lastaan koskevat potilastiedot, tiedot ruumiinavauksesta sekä mahdolliset valokuvat. Kantelijalle vastattiin puhelimitse, että tietoja ei voida luovuttaa. Peruste-

luksi kerrottiin, että tarkastusoikeus päättyy lapsen kuolemaan. Lisäksi kantelijalle oli tarjottu mahdollisuutta keskustella lasta hoitaneen lääkärin kanssa, mutta kantelija ei arvioinut siitä olevan apua. Kantelija pyysi sähköpostitse 11.4.2019 perusteita kiellolle, johon hänelle vastattiin, että johtajaylilääkärin päätös asiasta lähetetään hänelle postitse.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtajaylilääkärin varahenkilö teki 25.4.2019 viranhaltijapäätöksen, jolla evättiin tietojen saaminen. Päätös sisälsi valitusosoituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Viranhaltijapäätöksen perustelujen mukaan henkilötietolain mukaan tarkastusoikeutta ei ole kuolleen henkilön potilastietoihin. Kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja voidaan antaa perustellusta kirjallisesta hakemuksesta sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten siltä osin kuin tiedot ovat välttämättömiä etujen tai oikeuksien selvittämiseksi tai toteuttamiseksi. Tarkastuspyynnössä ei ole esitetty sellaisia perusteita, että tiedot voitaisiin luovuttaa.

Viranhaltijapäätöksessä todettiin, että kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 15 §:n nojalla vainajan lähiomaisella tai muulla hänen läheisellään on oikeus saada tieto kuolemansyyn selvittämisen yhteydessä ilmenneistä seikoista sekä syntyneistä asiakirjoista (kuolintodistus, ruumiinavauspöytäkirja ja ruumiinavauslausunto). Heillä ei ole kuitenkaan oikeutta saada nähtäväkseen vainajan koko potilaskertomusta. Päätöksen liitteenä kantelijalle toimitettiin ruumiinavauspöytäkirja.

Päätös perustui potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 3 momentin 5 kohtaan, kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 15 §:ään ja henkilötietolakiin.

Kantelija teki asiasta muistutuksen 29.4.2019 jonka johdosta Tays on antanut vastineen 28.5.2019.

3.2 Oikeusohjeet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (tietosuoja-asetus) 15 artiklassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy häntä koskeviin henkilötietoihin.

Tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 3 kohdan mukaan rekisterinpitäjän on toimitettava jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 63 kohdan mukaan rekisteröidyllä olisi oltava oikeus saada pääsy henkilötietoihin, joita hänestä on kerätty, sekä mahdollisuus käyttää tätä oikeutta vaivattomasti ja kohtuullisin väliajoin, jotta hän voi pysyä perillä käsittelyn lainmukaisuudesta ja tar-

kistaa sen. Tähän sisältyy rekisteröidyn oikeus saada pääsy omiin terveystietoihinsa, kuten terveystiedostoihin, joihin on koottu esimerkiksi diagnoosit, tutkimustulokset, hoitavien lääkärin arviot ja muut hoitoa tai muita toimenpiteitä koskevat tiedot.

Tietosuojasetuksen johdanto-osan 27 kohdan mukaan tietosuojasetusta ei sovelleta kuolleita henkilöitä koskeviin tietoihin. Jäsenvaltiot voivat säätää kuolleiden henkilöiden henkilötietojen käsittelyä koskevista säännöistä.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojausta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 12 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada tieto hänestä itsestään viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä tiedoista 11 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin rajoituksin, jollei laissa toisin säädetä.

Julkisuuslain 13 §:n 2 momentin mukaan pyydettyä saada tieto salassa pidettävästä asiakirjasta taikka viranomaisen henkilörekisteristä tai muusta asiakirjasta, josta tieto voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin, tiedon pyytäjän on, jollei erikseen toisin säädetä, ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan, jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta taikka tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta taikka tietoja henkilön seksuaalisesta käyttäytymisestä ja suuntautumisesta.

Julkisuuslain 33 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallintolainkäyttölaki on kumottu lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 5 §:n 3 momentin mukaan potilaan oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat potilasasiakirjoissa olevat tiedot on voimassa, mitä henkilötietolain (523/1999) 26 - 28 §:ssä säädetään. Potilaan oikeudesta tietojen saantiin on lisäksi voimassa, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 11 ja 12 §:ssä. Henkilötietolaki on kumottu 1.1.2019 alkaen ja oikeudesta saada tieto itseään koskevista henkilötiedoista säädetään tietosuojasetuksessa.

Potilaslain 13 §:n 1 momentin perusteella potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Potilaslain 13 §:n 2 momentin mukaan terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä tai sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja.

Potilaslain 13 §:n 3 momentin 5 kohdan perusteella sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, saadaan kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja antaa perustelusta kirjallisesta hakemuksesta sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämiseksi tai toteuttamiseksi; luovutuksensaaja ei saa käyttää tai luovuttaa tietoja edelleen muuhun tarkoitukseen.

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 15 §:n 1 momentin mukaan kuolemansyyn selvittämistä koskeva asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Lain 15 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kuolemansyyn selvittämistä koskeviin asiakirjoihin sisältyviä tietoja saa antaa vainajan lähiomaiselle tai muulle hänen läheiselleen.

3.3 Sairaalan menettely tietojen luovuttamisessa

3.3.1 Tampereen yliopistollisen sairaalan selvitys

Tampereen yliopistollisen sairaalan selvityksen mukaan kantelijalle oli tietopyynnön johdosta vastattu puhelimitse ja kerrottu, että kuolleen henkilön potilaskertomustietoja ei luovuteta, koska potilastietojen tarkastusoikeus päättyy kuolemaan. Kantelijalle oli tarjottu mahdollisuutta keskustella lasta hoitaneen lääkärin kanssa uudelleen lapsen vaiheista ja hoidosta vastasyntyneiden teho-osastolla.

Kantelija pyysi sähköpostilla 10.4.2019 perusteluita, miksi lapsen potilaskertomustietoja ei luovuteta ja hänelle vastattiin 11.4.2019 sähkö-

postilla, että hänelle lähetetään asiasta postitse johtajaylilääkärin päätös.

Johtajaylilääkärin varahenkilön päätös tietojen luovuttamisesta on tehty 25.4.2019. Päätös sisälsi perustelut siitä, miksi tietoja ei voida luovuttaa, ja valitusosoituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Sairaanhoitopiirin ohjeistuksen yhtenäistä noudattamista kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamisessa on käsitelty lastentautien vastuualueella lääkärikokouksessa tämän tapauksen jälkeen.

Lisäksi johtajaylilääkäri totesi selvityksessään, että Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä on annettu ohjeistus potilastietojen luovutuksesta ja tätä ohjeistusta on kerrattava toimialueilla.

3.3.2 Valviran lausunto

Selvityksen perusteella Tays antoi 25.4.2019 kantelijalle kirjallisen vastauksen ja johtajaylilääkärin viranhaltijapäätöksen valitusosoituksineen tietopyyntöasiassa, kun kantelija otti 10.4.2019 uudelleen yhteyttä Taysiin.

Julkisuuslaki edellyttää muun ohella, että tietopyynnön esittäjälle annetaan kieltäytymisen syyn ohella tieto siitä, että hän voi saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Valviran näkemyksen mukaan Taysin olisi tullut tiedustella kantelijalta jo kieltäytyessään luovuttamasta hänen pyytämiään tietoja, haluaako hän asiassa valituskelpoisen päätöksen. Valvira pitää kuitenkin asianmukaisena sitä, että kantelija on myöhemmin saanut asiassa valituskelpoisen päätöksen.

Lisäksi Valvira toteaa, että Tampereen yliopistollisen sairaalan tulisi kieltäytyessään antamasta pyydettyjä tietoja ottaa huomioon julkisuuslain säännökset sekä viitata ohjeissaan ja perusteluissaan voimassa olevaan lainsäädäntöön. Henkilötietojen käsittelyyn olisi tullut soveltaa päätöksen antamishetkellä (25.4.2019) tietosuoja-asetusta, eikä 1.1.2019 alkaen kumottua henkilötietolakia.

Valvira pitää myönteisenä sitä, että Tays:n lastentautien vastuualueen lääkärikokouksessa on käsitelty tapauksen jälkeen kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamista koskevan ohjeistuksen yhdenmukaista noudattamista. Ohjeessa mainitaan tietojen antamisen perusteina muun ohella omaisen epäily hoitovirheestä tai perinnöllisen sairauden selvittäminen sekä todetaan jokaisen tietojen antamista koskevan asian olevan yksilöllinen. Valvira katsoo ohjeen olevan tältä osin asianmukainen. Lisäksi Valvira toteaa, että vaikka tietojen luovutuksessa on noudatettava yhdenvertaisuusperiaatetta, tulee terveydenhuollon toimintayksikön arvioida tapauskohtaisesti, onko tietojen antamiselle riittävät perusteet, ja jos on, missä laajuudessa ja miltä osin tietoja annetaan.

3.3.3 Asian arviointi

Julkisuuslain 14 §:n mukaan, jos virkamies tai muu pykälän 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Valviran tavoin katson Tampereen yliopistollisen sairaalan menetelleen lainvastaisesti siinä, että se on vastoin julkisuuslakia jättänyt kertomatta kantelijalle mahdollisuudesta saada asiaan valituskelpoinen päätös tilanteessa, jossa kantelijan tietopyyntöön oli vastattu puhelimitse. Kantelija oli saanut viranhaltijapäätöksen perusteluineen ja valitusosoituksen vasta pyydettyään sähköpostilla perusteita tietojen luovuttamisesta kieltäytymiselle.

Valviran tavoin totean, että kyseisessä viranhaltijapäätöksessä on viitattu kumottuun henkilötietolakiin. Kiinnitän Tampereen yliopistollisen sairaalan huomioita voimassa olevan lainsäädännön soveltamiseen.

Valviran tavoin pidän myönteisenä sitä, että Tays on päivittänyt potilastietojen luovuttamista koskevaa ohjeistustaan ja että ohjeistuksen yhtenäistä noudattamista kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamisessa on käsitelty lastentautien vastuualueella ja myös muilla sairaanhoitopiirin toimialueilla. Korostan, että yhtenäinen ohjeistus ja sen noudattaminen on tärkeää potilaiden yhdenvertaisen toteutumisen turvaamiseksi.

3.4 Päätös tietojen luovuttamisesta

3.4.1 Tampereen yliopistollisen sairaalan selvitys

Tampereen yliopistollisen sairaalan selvityksen mukaan asiassa on tehty 25.4.2019 johtajaylilääkärin varahenkilön päätös tietopyynnön epäämisestä. Päätöksen perustelujen mukaan pyynnössä ei ole esitetty sellaisia potilaslain 13 §:n 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja perusteita, että tiedot voitaisiin luovuttaa. Muistojen pyytäminen lapsesta ei ole potilaslain mukainen peruste kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamiselle.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä on kuolleen henkilön potilastietojen luovutuksesta ohjeistettu potilasasiakirjaohjeessa, jonka mukaisesti kuolleen henkilön potilastietoja voidaan luovuttaa ainoastaan potilaslain 13.3 §:n 5 kohdassa säädetyissä tilanteissa kohdan mukaisten edellytysten täytyessä. Ohjeistuksen mukaan tietoja voidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella luovuttaa, kun kyseessä on esimerkiksi hoitovirhe-epäily tai testamenttiriita.

Kuolleen henkilön potilastietoja koskeviin tietopyyntöihin annettavat kielteiset päätökset on sairaanhoitopiirissa keskitetty johtajaylilääkärille lain ja ohjeistuksen yhtenäisen soveltamisen varmistamiseksi. Myönteisissä tapauksissa asiakirjaluovutukset tehdään hoidollisella yksikkötasolla, jolloin on valitettavasti mahdollista, että sairaanhoitopiirin ohjeiden noudattaminen ei ole täysin yhtenevää.

3.4.2 Valviran lausunto

Valvira toteaa lausunnossaan, että potilaslain 5 §:ssä tarkoitettu tarkastusoikeus itseään koskeviin potilastietoihin ja 13 §:n mukainen potilastietojen luovutus eivät ole toisiinsa rinnastettavia asioita. Tays on kantelijalle antamissaan vastauksissa ja viranhaltijapäätöksessä käsitellyt asiaa tietojen luovutusasiana mainiten kuitenkin perusteluinaan tietojen antamisesta kieltäytymiselle myös sen, että henkilötietolain mukaan tarkastusoikeutta ei ole kuolleen henkilön potilastietoihin.

Valvira totesi, että kuolleen henkilön elinaikana annettua hoitoa koskeva potilastiedot ovat samalla tavoin salassa pidettäviä kuin elossa olevan henkilön. Potilaslain perusteella edellä mainittuja tietoja voidaan luovuttaa perustellusta kirjallisesta hakemuksesta vain siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä niitä pyytävän henkilön tärkeiden etujen tai oikeuksien selvittämistä tai toteuttamista varten.

Potilaslain esitöiden (HE 181/1999 vp, 13 §:n 3 momentin 5 kodan yksityiskohtaiset perustelut) mukaan kuolleen henkilön potilastietoja saamiseen tulisi olla objektiivisesti perusteltavissa oleva ja olennaisen pätevä intressi, pelkkä tiedonhalu ei riitä perusteeksi saada tietoja. Tietoja voidaan luovuttaa esimerkiksi silloin, jos lähiomainen haluaa selvittää, liittyykö vainajan kuolemaa edeltäneeseen hoitoon hoitovirhe.

Valvira toteaa käytettävissään olevan selvityksen perusteella, että Tays lasten ja naistentautien toimialueen tietojen antamisesta päättävä taho on toiminut asianmukaisesti arvioidessaan sitä, onko tietojen antamiseen riittäviä perusteita. Valviran näkemyksen mukaan kantelija ei saadun selvityksen perusteella esittänyt Tays:lle sellaista objektiivisesti perusteltavissa olevaa ja olennaisen pätevää intressiä saada kuolleen lapsensa potilastietoja, jonka perusteella Tays olisi voinut antaa hänen pyytämänsä tiedot.

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain mukaan vainajan lähiomaiselle voidaan luovuttaa kuolemansyyn selvittämistä koskeviin asiakirjoihin sisältyviä tietoja. Valvira totesi käytettävissään olevien asiakirjojen perusteella, että luovuttaessaan kantelijalle ainoastaan tämän kuolleen lapsen ruumiinavauspöytäkirjan Tays menetteli lainmukaisesti.

Johtopäätöksensä Valvira toteaa saadun selvityksen perusteella, että Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Tampereen yliopistollisen sairaalan

lasten ja nuorten toimialue on voinut tietojen antamista arvioidessaan todeta, että heillä ei ole riittäviä perusteita antaa kantelijalle hänen pyytämäänsä potilasasiakirjatietoja, koska kyseessä ei ole objektiivisesti arvioiden ollut potilaslain 13 §:n 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tärkeän edun tai oikeuden selvittäminen tai toteuttaminen.

3.4.3. Asian arviointi

Potilaslain 13 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaan kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja saadaan antaa perustellusta kirjallisesta hakemuksesta sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämiseksi tai toteuttamiseksi.

Potilaslain esitöissä (HE 181/1999 vp) pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kuolleen henkilön potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen saamiseen tulisi näin ollen olla objektiivisesti perusteltavissa oleva ja olennaisena pidettävä intressi, sen sijaan pelkkä tiedonhalu ei riittäisi perusteeksi saada tietoja. Hallituksen esityksen mukaan tietojen luovuttaminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi, jos vainajan lähiomainen haluaa selvittää, liittyykö vainajan kuolemaa edeltäneeseen hoitoon hoitovirhe, tai jos tietoja tarvitaan vainajan eläessään tekemän testamentin tai muun oikeustoimen pätevyyden selvittämiseksi. Luovutus saattaisi myös tulla kysymykseen esimerkiksi, kun vainajan sukulainen haluaa selvittää vainajan eläessään sairastaman periytyvän sairauden ilmenemismuotoja.

Valvira toteaa, että Tampereen yliopistollinen sairaala on voinut tietojen antamista arvioidessaan todeta, että heillä ei ole riittäviä perusteita antaa kantelijalle hänen pyytämäänsä potilasasiakirjatietoja, koska kyseessä ei ole objektiivisesti arvioiden ollut potilaslain 13 §:n 3 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tärkeän edun tai oikeuden selvittäminen tai toteuttaminen.

Totean, että Tampereen yliopistollinen sairaala on antanut kielteisen päätöksen tietojen luovuttamisesta koskevassa asiassa potilaslain 13 § 3 momentin 5 kohdan perusteella. Tampereen yliopistollisen sairaalan tietojen luovuttamisesta koskevaan päätökseen on ollut mahdollisuus hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

En tässä ratkaisussani lähde arvioimaan kantelijan oikeutta saada pyytämänsä tiedot, koska asian ratkaisemien kuuluu viime kädessä hallinto-oikeudelle tai korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Yleisellä tasolla totean kuitenkin, että asiassa olisi voitu päätyä toiseenkin lopputulokseen.

Potilaslain 13 §:n 3 momentin 5 kohdan tietojen luovuttamisesta koskevan säännöksen tulkinta on vakiintunut. Hallituksen esityksessä (HE 181/1999 vp) on mainittu esimerkkejä mahdollisista objektiivisesti perusteltavissa olevista intresseistä tietojen saamiselle. Hallituksen esi-

tyksen sanamuodon mukaan kyseessä ei kuitenkaan ole tyhjentävä listaus.

Potilasasiakirjojen salassapidon tarkoituksena on henkilön yksityisyyden suojan ja henkilötietojen suojan toteuttaminen. Tämä suojan tarve jatkuu myös kuoleman jälkeen, minkä vuoksi säännökset potilasasiakirjojen salassapidosta ja tietojen luovuttamisen perusteista ovat tarpeen. Korostan, että päätöksen kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamisesta tulee perustua tapauskohtaiseen harkintaan, jossa punnitaan kuolleen henkilön yksityisyyden suojan tarvetta ja toisaalta tietojen pyytäjän tarvetta. Säännöstä on vakiintuneesti tulkittu suppeasti siten, että tulkintakäytännössä hyväksyttävänä tietojen luovutuksen perusteina on pidetty lähinnä vain hallituksen esityksessä mainittuja syitä.

Totean käsityksenäni, että kyseisessä tilanteessa, jossa lapsen äiti pyysi alle vuorokauden ikäisenä menehtyneen lapsensa potilastietoja muistojen saamiseksi ilman että asiassa oli aihetta epäillä hoitovirhetä, Tampereen yliopistollinen sairaala olisi voinut tulkita säännöstä toisinkin.

Perhe-elämä kuuluu niin ikään perustuslaissa turvatus yksityiselämän piiriin. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvataan oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta.

Katson, että kyseisessä tilanteessa lapsen potilastietojen luovuttaminen ei olisi aiheuttanut merkittävää haittaa vainajan yksityisyyden suojalle, mutta olisi toteuttanut paremmin kantelijan oikeutta perhe-elämäänsä kunnioitukseen.

Totean lisäksi, että säännöksen vakiintunut tulkinta ei kannusta tekemään tapauskohtaista punnintaa vainajan yksityisyyden suojan ja tiedon pyytäjän perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamisen välillä. Nykyinen tulkintalinja saattaa johtaa käytännössä kohtuuttomiin lopputuloksiin. Vainajan oikeuksien suojaaminen edellyttää kuitenkin huolellista harkintaa ennen tietojen luovuttamista.

Tämän vuoksi esitän, että kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamista koskevaa lainsäädäntöä uudistettaessa tulisi arvioida, miten tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä tulisi muuttaa, jotta sekä vainajan että hänen läheistensä perus- ja ihmisoikeudet toteutuisivat mahdollisimman hyvin. Säädösvalmistelu edellyttää huolellista arviointia tiedon pyytäjän ja vainajan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen välillä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.3.3 ja 3.4.3 esittämäni käsitykset Tampereen yliopistollisen sairaalan tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Tampereen yliopistolliselle sairaalalle.

Lisäksi esitän sosiaali- ja terveysministeriölle, että se käynnistäisi selvitystyön kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamista koskevan sääntelyn uudistamiseksi siten, että säännös nykyistä paremmin ottaisi huomioon perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen yksittäisissä tilanteissa, kuitenkin suojaten vainajan yksityisyyttä.

Tässä tarkoituksessa lähetän ministeriölle anonymisoidun jäljennöksen tästä päätöksestäni.